

ЗАПОРОЖАН Н.В., ст. гр. МО-11м
Наук. керів.: Заглада Р.Ю., к.е.н., доц.
ДВНЗ "ДонНТУ" Автомобільно-дорожній інститут,
м. Горлівка

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Изучены методические подходы к оценке финансовой устойчивости и платежеспособности, определены наиболее емкие показатели финансовой устойчивости и платежеспособности.

Актуальність. Фінансова стійкість, оцінена за допомогою фінансових індикаторів, особливо в нестабільних економічних умовах, є основним показником ефективної діяльності промислових підприємств, яких відрізняє ряд особливостей: великий обсяг товарно-матеріальних запасів, велика частка основних засобів в активах підприємства, тривалий виробничий цикл. Варто зауважити, що на сьогодні науковці та практики налічують декілька сотень фінансових індикаторів – від вузькоспеціалізованих до інтегральних. Наявність зручних та легко застосовуваних на практиці показників фінансової стійкості та платоспроможності дозволило би більш ефективно організувати фінансову діяльність промислових підприємств.

Мета дослідження. Проаналізувати основні показники для оцінки фінансової стійкості та платоспроможності промислових підприємств, виділити найбільш змістовні з них.

Основна частина. Аналіз фінансової стійкості підприємства є найважливішим етапом оцінки його діяльності і фінансово-економічного благополуччя. Він відображає результати його поточного, інвестиційного і фінансового розвитку, а також характеризує здатність підприємства відповідати за своїми боргами і зобов'язаннями й нарощувати свій економічний потенціал. Платоспроможність відображає здатність підприємства платити за своїми боргами і зобов'язаннями в конкретний період часу. Умова достатності витримується тоді, коли підприємство платоспроможне в часі, тобто має стійку здатність відповідати за своїми боргами у будь-який момент часу.

На практиці існує безліч коефіцієнтів, що характеризують фінансову стійкість та платоспроможність у цілому. Велика кількість безуспішних спроб була зроблена для розширення методів аналізу фінансової звітності, але й донині його основу становить доволі стандартний набір так званих вертикальних та горизонтальних коефіцієнтів [2]. Тому доцільно обрати невелику кількість показників, які будуть найбільш змістовні для аналізу.

У світовій та вітчизняній практиці для оцінки фінансової стійкості промислових підприємств найчастіше застосовують 11 наступних показників: коефіцієнт автономії, коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів, коефіцієнт концентрації позикового капіталу, коефіцієнт

забезпеченості запасів і витрат, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт маневреності власного та робочого капіталу, величина чистих оборотних активів, коефіцієнт фінансового левериджу, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт фінансової стійкості (стабільності).

Зазначимо, що коефіцієнт маневреності робочого капіталу та забезпеченості запасів і витрат є оберненими показниками. Рекомендується зменшення першого, оскільки надмірна величина запасів призводить до уповільнення оборотності обігових коштів, а в умовах інфляції – до залучення дорогих кредитів, що призведе до зниження платоспроможності підприємства в цілому. Коефіцієнт автономіє є зворотним до коефіцієнта фінансової залежності, а також взаємопов'язаний з коефіцієнтом концентрації позикового капіталу та коефіцієнтом фінансування. Таким чином, із перелічених вище 11 показників фінансової стійкості 4 коефіцієнти є взаємооберненими, а 3 взаємопов'язаними.

Важливим показником при аналізі фінансової стійкості виступає коефіцієнт фінансової стійкості (стабільності), що показує частку стабільних джерел фінансування активів у загальному їх обсязі. Аналіз саме цього коефіцієнта дозволяє отримати найбільш об'єктивну інформацію про пасиви балансу. Г.В. Савицька в якості найбільш узагальнюючого показника в групі показників, що аналізують структуру капіталу, пропонує використовувати коефіцієнт фінансового ризику (плече фінансового важеля). Вона зазначає, що нормативного значення даного співвідношення не існує, так як воно може бути різним при різній оборотності та структурі активів підприємства й залежить також від кон'юнктури товарного і фінансового ринку, рентабельності основної діяльності, фінансової стратегії підприємства [3]. Для аналізу фінансової стійкості важливим є не тільки загальна кількість позикових коштів, а й їх структура, тобто питома вага довгострокових зобов'язань. Це пов'язано з тим, що залежність від довгострокових позикових джерел - не те ж саме, що залежність від короткострокових зобов'язань, необґрунтовано великі суми яких можуть привести до неплатоспроможності підприємства. Довгострокові позикові кошти за своєю суттю можна прирівняти до власного капіталу. На це більш точно вказує Крейніна М.Н. [1]. Саме тому для аналізу фінансової стійкості найбільш інформативним буде коефіцієнт фінансової стійкості.

Для оцінки платоспроможності промислових підприємств на практиці використовують наступні коефіцієнти: коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості.

При аналізі платоспроможності найбільш інформативним є показник швидкої (критичної) ліквідності, оскільки він дозволяє врахувати тільки ті елементи оборотних активів, що є достатньо ліквідними. Такі елементи як незавершене виробництво та запаси є найменш ліквідними активами, що збільшує період оборотності, але тим не менш коефіцієнт критичної ліквідності найбільш об'єктивно відображає платоспроможність промислового підприємства.

Висновки. Оцінка ефективності фінансового стану підприємства проводиться, в першу чергу, за допомогою аналізу коефіцієнтів фінансової стійкості та платоспроможності. Найбільш інформативними при аналізі фінансової стійкості є коефіцієнт фінансової стійкості (стабільності), коефіцієнт автономії, коефіцієнт маневреності робочого та власного капіталу, коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів, величина чистих оборотних активів та коефіцієнт фінансового левериджу. При оцінці платоспроможності найбільш інформативним є коефіцієнт критичної ліквідності, що характеризує спроможність підприємства покрити короткострокові зобов'язання за рахунок грошових коштів та за умов повернення дебіторської заборгованості.

Необхідно зазначити, що у багатьох підходах до оцінки фінансової стійкості, фігурують показники фінансової стабільності, що характеризують структуру капіталу та залежність від зовнішніх джерел фінансування. Ці показники доцільно назвати показниками фінансової незалежності з огляду на те, що поняття «фінансова стійкість» є значно ширшим і характеризується всіма параметрами фінансового стану в цілому, відображаючи умови фінансової рівноваги. При аналізі фінансової стійкості залучається дуже багато показників, які є взаємооберненими, взаємопов'язаними та дублюючими, що значно ускладнює їхню інтерпретацію та оцінку; не враховується критеріально-нормативна база зазначених показників з урахуванням реалій національної економіки та галузевої специфіки. Якісно проведений аналіз фінансової стійкості та платоспроможності дозволяє виявити проблемні зони у фінансово-економічній діяльності промислових підприємств.

Бібліографічний список

1. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз /Крамаренко Г.О., Чорна О.Є.-К.:Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.
2. Крейнїна М.Н. Фінансова стійкість підприємства: оцінка й прийняття рішень // Фінансовий менеджмент, 2001. - №2. – С. 3-5.
3. Савицька Г.В. Аналіз господарської діяльності підприємства. – Мінськ: Нове знання, 2002. – 704 с.

ЗАПОРОЖЧЕНКО К.О., ст..гр. 504-ОАм,

Наук. керів.: Андрос С.В., к.е.н., доц.

Інститут магістерської та післядипломної освіти Університету банківської справи Національного банку України (УБС НБУ),
м. Київ

АНАЛІЗ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ

Розглянуто особливості здійснення депозитних операцій комерційними банками України. Проаналізовано існуючі відсоткові ставки за депозитами. Визначено рейтинг банків по залученню коштів населення.